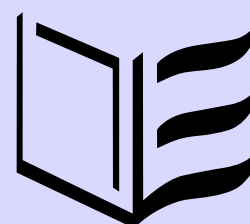

Forskningsetik i coronatider:

En sammanfattning av den forsknings- etiska barometern 2023 i Finland

Forskningsetiska delegationens
publikationer 3/2024

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

Forskningsetiska delegationens
publikationer 3/2024

ISSN 2669-9427
ISBN 978-952-7589-06-9

Helsingfors 2024

Forskningsetiska delegationen
Kyrkogatan 6
00170 Helsingfors

Design och layout:
Marko Myllyaho

Sammanfattning

Forskningsetik i coronatider: En sammanfattning av den forskningsetiska barometern 2023 i Finland är en sammanfattning av den andra utredningen som Forskningsetiska delegationen (TENK) har gjort om förverkligandet av god vetenskaplig praxis (GVP) i det finländska vetenskaps- och forskningssamfundet. Barometern kartlägger perioden 2019–2022. Den första forskningsetikbarometern gällde perioden 2016–2018.

Resultaten visar att det forskningsetiska kunnandet i Finland är på god nivå och att forskningsetiken tas på allvar i vetenskaps- och forskningssamfundet. Respondenterna känner till de forskningsetiska anvisningarna och vet hur de ska agera i problem-situationer, och antalet misstankar om kränkning av god vetenskaplig praxis i den egna verksamhetsmiljön har minskat jämfört med barometern 2018.

I enkäten rapporterades dock relativt många misstankar om kränkning av god vetenskaplig praxis. I synnerhet fanns det ett stort antal misstankar om försummelse gällande förvaring av material och upphovsmannaskap. Enligt respondenterna beror problemen på det tryck som den hårda konkurrensen orsakar, okunnighet och brist på resurser. Samma hotfaktorer identifierades också i forskningsetikbarometern 2018.

Misstankar om kränkning av god vetenskaplig praxis anmäls bara sällan till forskningsorganisationerna: 78 procent av respondenterna hade inte anmält sina misstankar. Det framgår dock av TENKs statistik att även andra slags problemsituationer anmäls som misstanke om kränkning av god vetenskaplig praxis. Kränkningar av god vetenskaplig praxis, det vill säga GVP-kränkningar konstateras sällan vid utredningar. Det stora antalet misstankar tyder på att det finns problem och oklarheter, men de handlar troligen också om andra fall än sådana som uppfyller kriterierna för en GVP-kränkning. Problem kan bäst lösas genom att satsa på förebyggande åtgärder, och aktiv utveckling av forskningskulturen är alltid en lönsam satsning för organisationer.

Forskningsetikbarometern visar att forskarnas arbetsgemenskap och egen organisation är viktiga källor till information om forskningsetik och har således en nyckelroll i att utveckla och upprätthålla en god forskningskultur. Den forskningsetiska informationsförmedlingen och diskussionen i Finland sker i flera kanaler och i den deltar flera aktörer från medier till fackförbund.

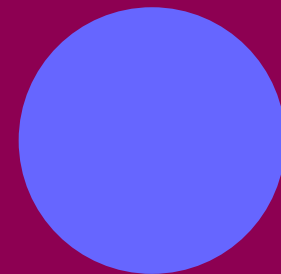
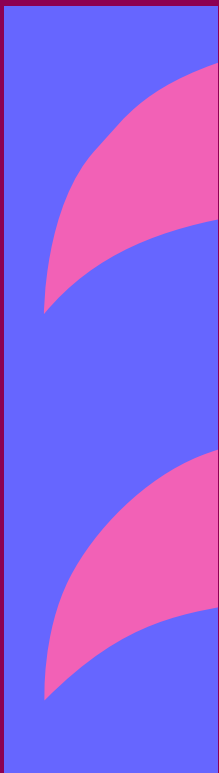
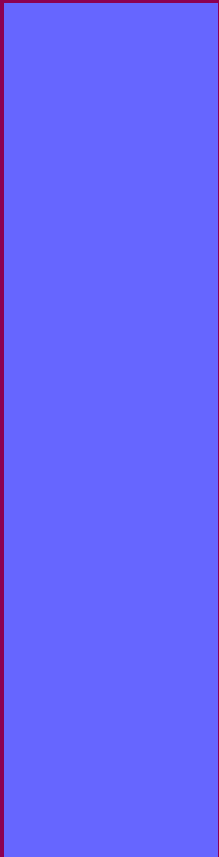
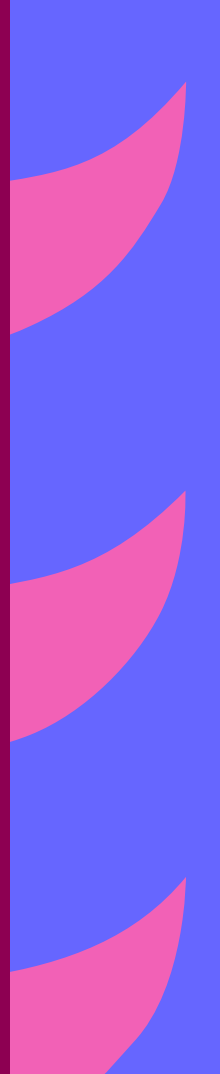
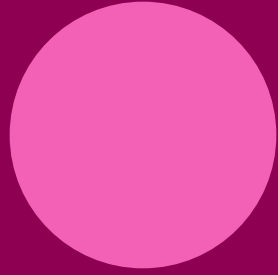
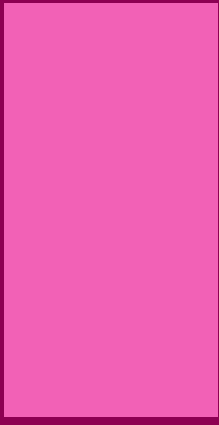
I barometern utreddes också den globala krisens konsekvenser för god vetenskaplig praxis, eftersom coronapandemin inträffade under den tidsperiod som kartlades i barometern. Coronapandemins konsekvenser bedömdes vara små men det finns också tecken på problem.

Barometerutredningen genomfördes genom en anonym elektronisk enkät som skickades i mars 2023 till de universitet, yrkeshögskolor och forskningsorganisationer som förbundet sig till TENK:s anvisning om god vetenskaplig praxis, det vill säga GVP-anvisningen. Enkäten kunde besvaras på svenska, finska eller engelska. Svar önskades av personer som arbetar med forskning, undervisning, forskningsförvaltning och andra stödtjänster för forskning, även stipendiatforskare. Enkäten var öppen 13.3–28.4.2023.

Enkäten besvarades av 1 099 personer. Den typiska respondenten var en doktor som bedriver forskning vid ett universitet, har under 10 års erfarenhet av forskningsarbete och har avlagt sin examen i Finland.

Den första forskningsetikbarometern var en pilotutredning som utfördes i samarbete mellan Vasa universitet och TENK. På grund av TENKs informationsbehov och revideringen av GVP-anvisningen år 2023 var Forskningsetikbarometern 2023 lite olik till sina frågor. Det har dock varit möjligt att jämföra resultaten.

Barometerresultat

Nedan listas anvisningar för god vetenskaplig praxis (research integrity) som gäller alla vetenskapsområden. Hur bekanta är de för dig?

God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland

(N=1096)

Att komma överens om upphovsmannskapet till vetenskapliga publikationer. Forskningsetiska delegationens rekommendationer 2018

(N=1093)

Modell till meritförteckning för forskare. Forskningsetiska delegationens rekommendation 2020.

(N=1094)

The European Code of Conduct for Research Integrity

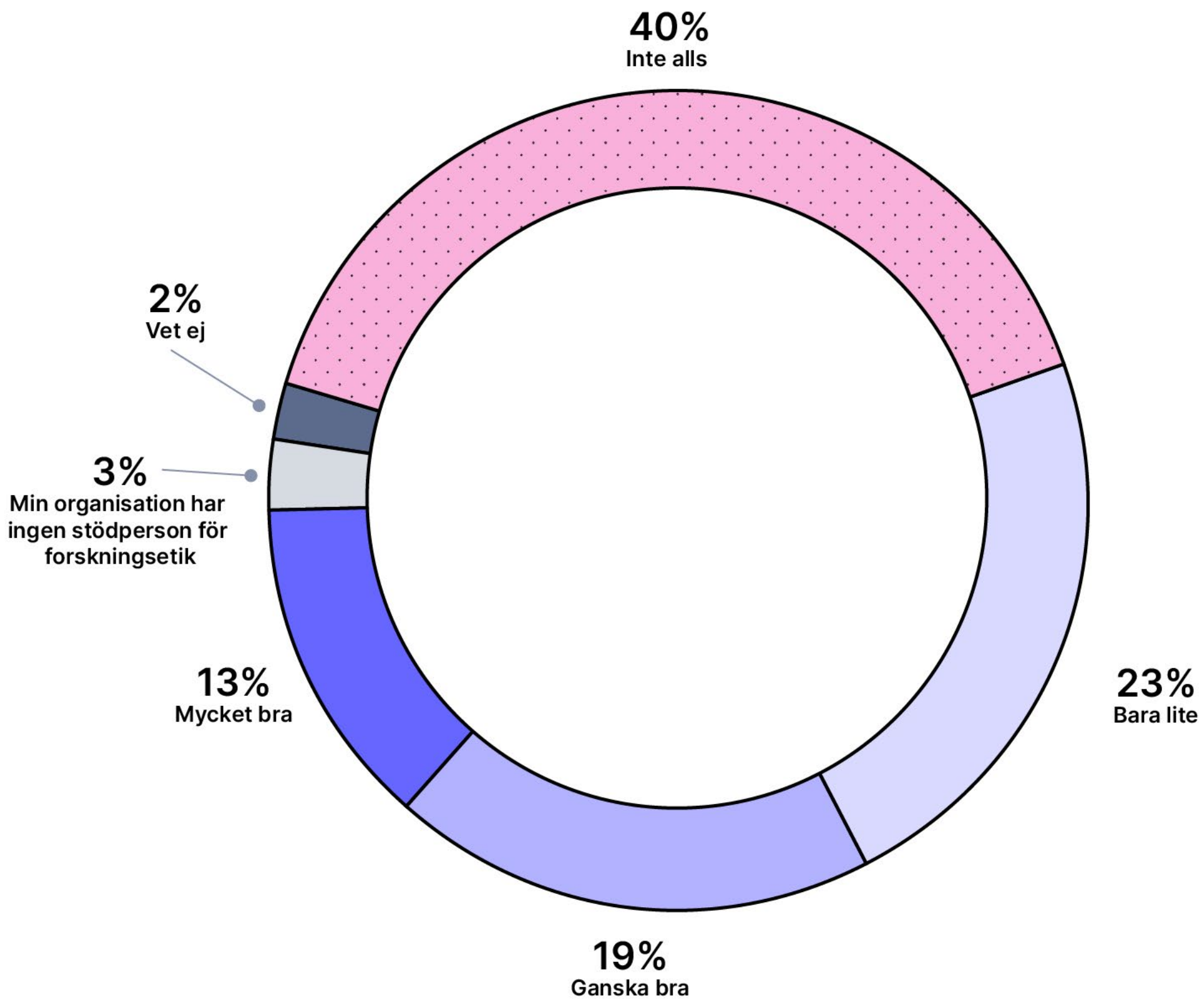
(N=1091)

Figur 1. Kännedom om forskningsetiska anvisningar

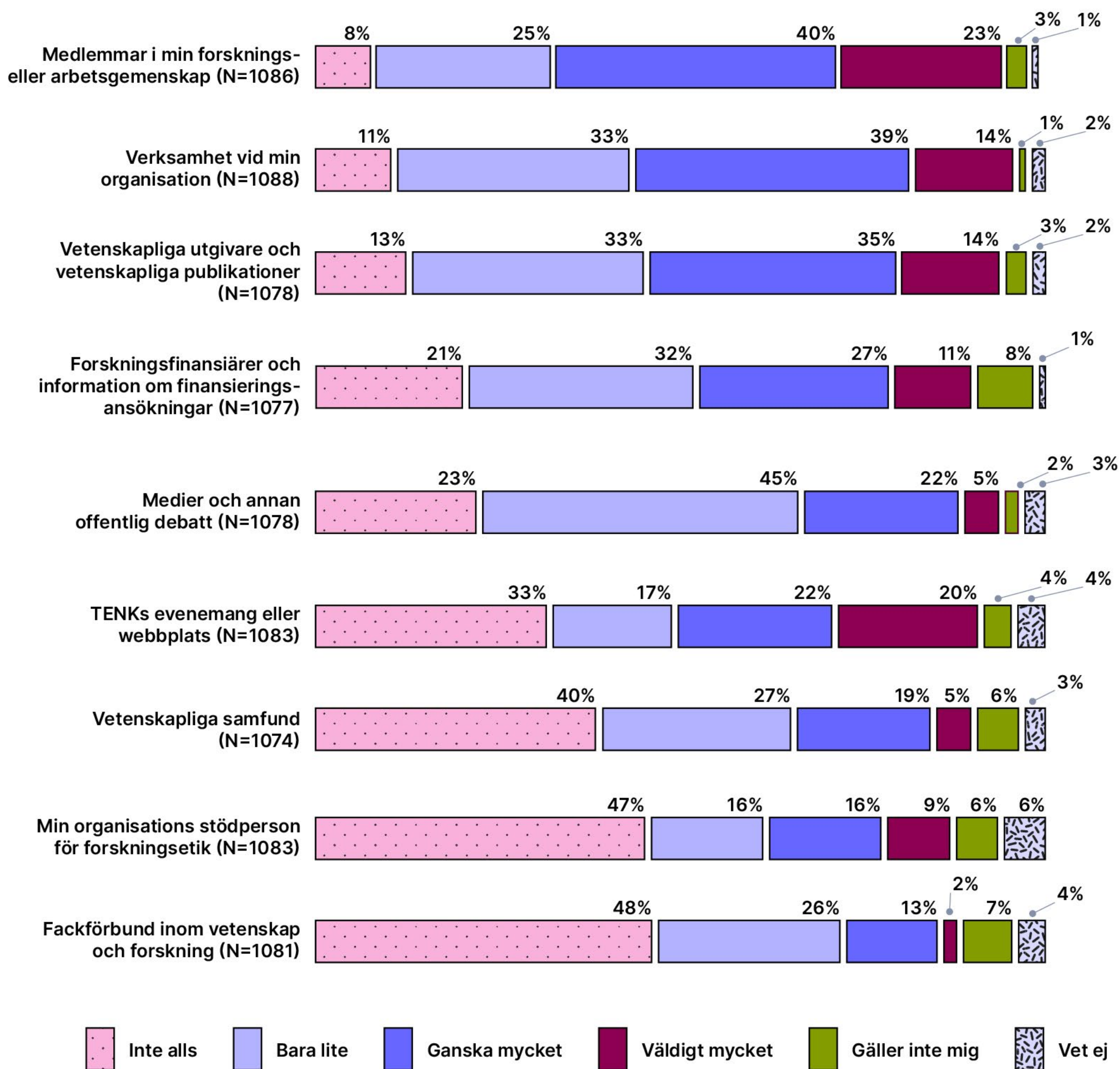
Hur väl känner du till din organisations stödpersonsverksamhet?

(N=1094)

Figur 2. Kännedom om stödpersonsverksamheten

Hur mycket information har du fått om god vetenskaplig praxis från följande källor under de senaste fyra åren?

Figur 3. Källor till information om forskningsetik

Erbjuder din organisation forskningsetisk utbildning?

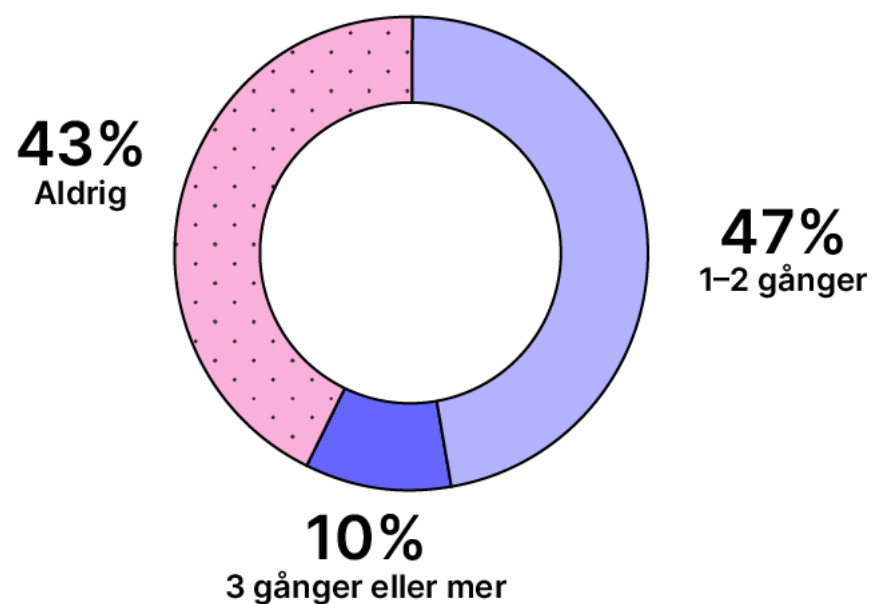
(N=1063)

Figur 4. Information om tillgången till utbildning

Hur många gånger har du deltagit i någon forskningsetisk utbildning under de senaste fyra åren?

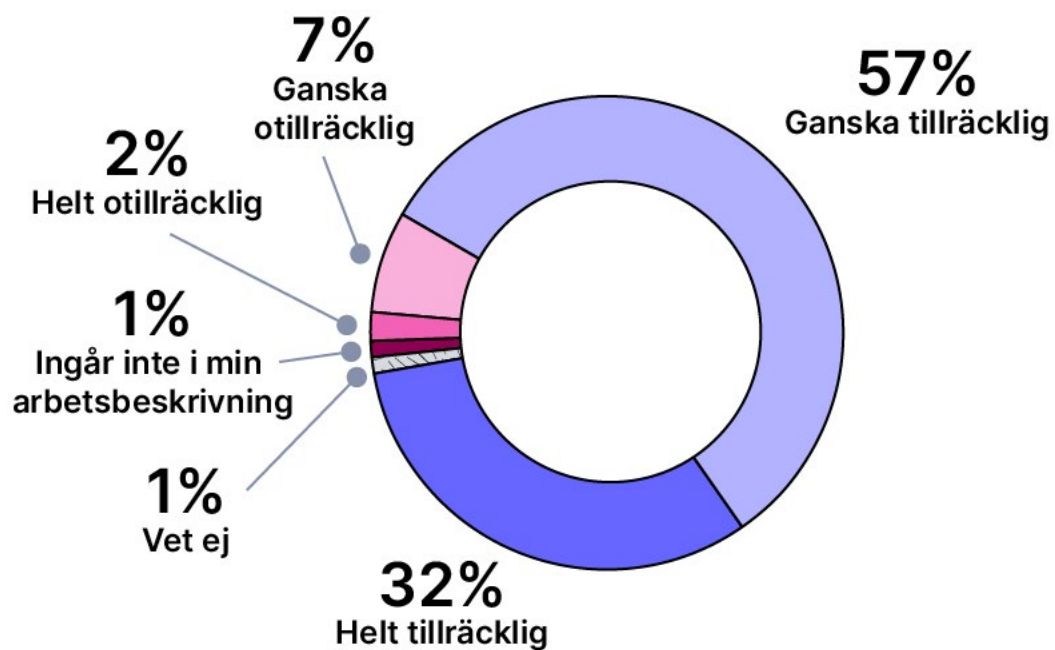
(N=1062)

Figur 5. De senaste fyra årens forskningsetiska utbildningar

Hur tillräcklig anser du att din kompetens gällande god vetenskaplig praxis är med tanke på din forskning och/eller dina nuvarande arbetsuppgifter?

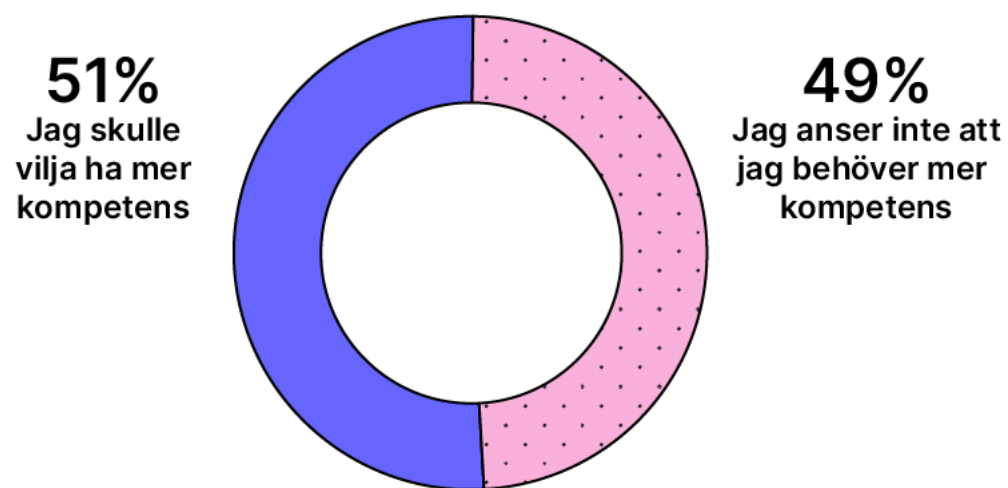
(N=1065)

Figur 6. Självbedömning av kunskap om god vetenskaplig praxis

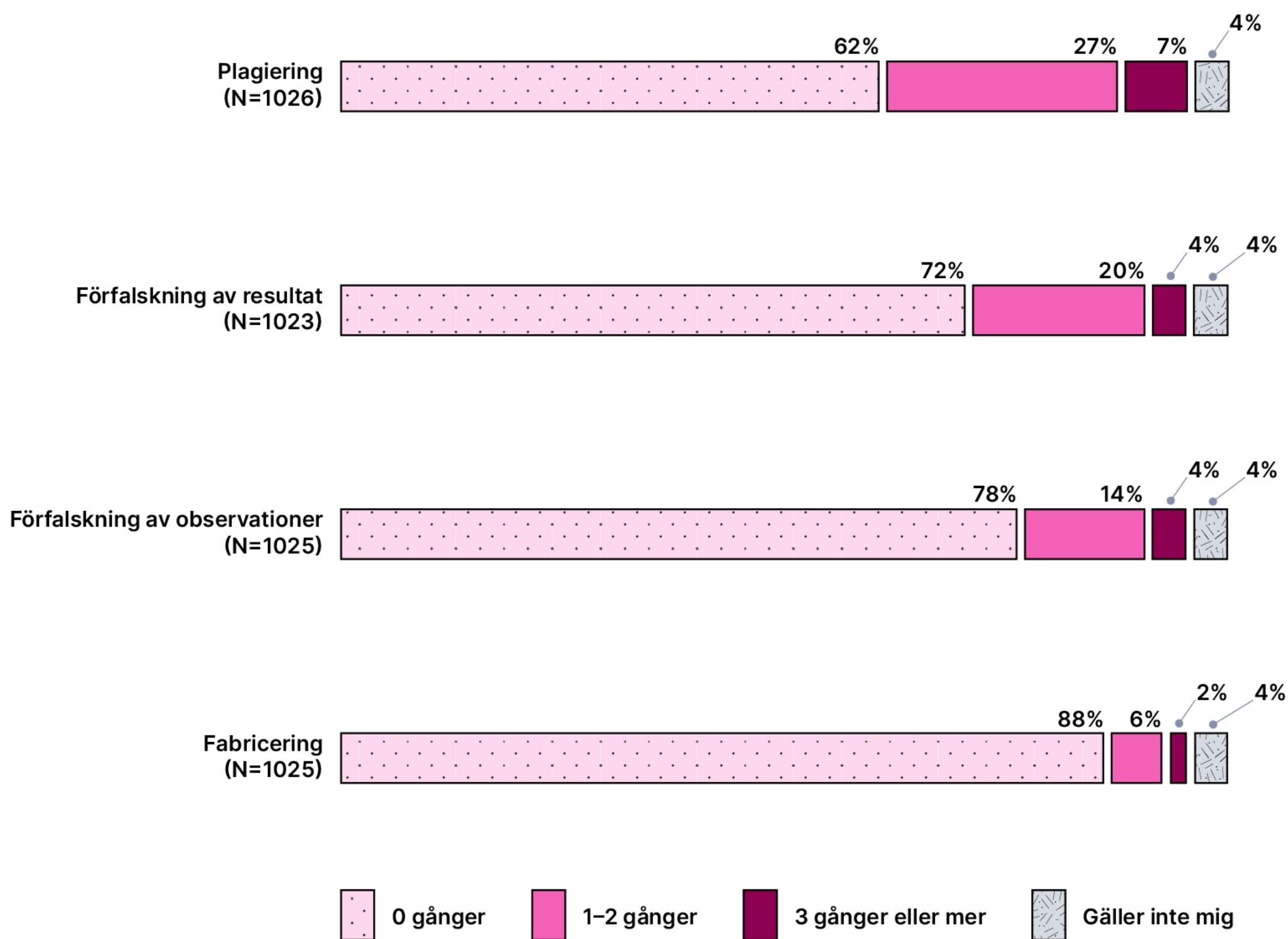
Inom vilka ämnen gällande god vetenskaplig praxis och forskningsetik skulle du vilja ha mer kompetens?

(N=974)

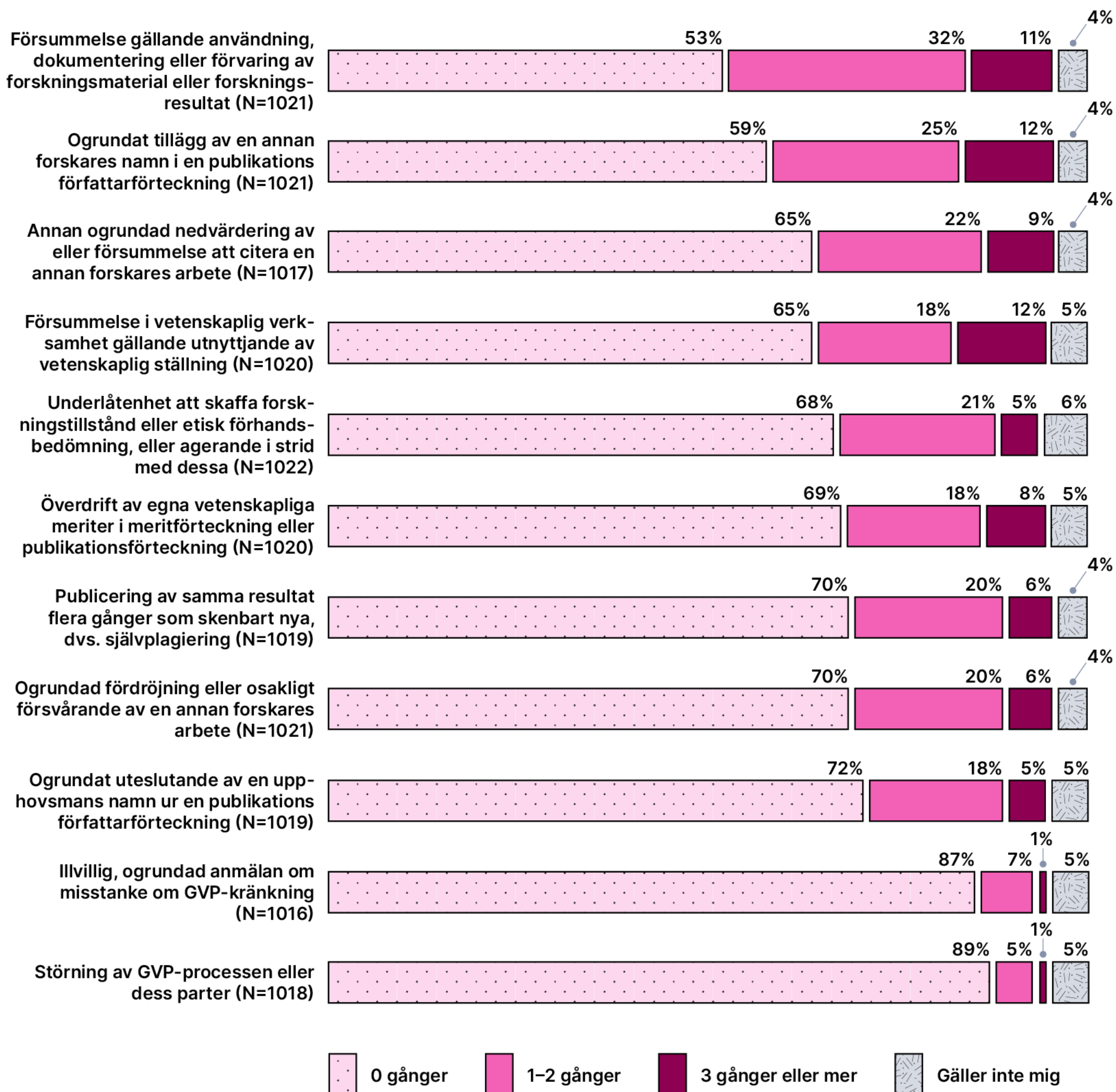
Figur 7. Behovet av fortbildning

Hur ofta har du misstänkt följande slags oredlighet i vetenskaplig verksamhet i din verksamhetsmiljö under de senaste fyra åren?

Figur 8. Misstankar om forskningsfusk

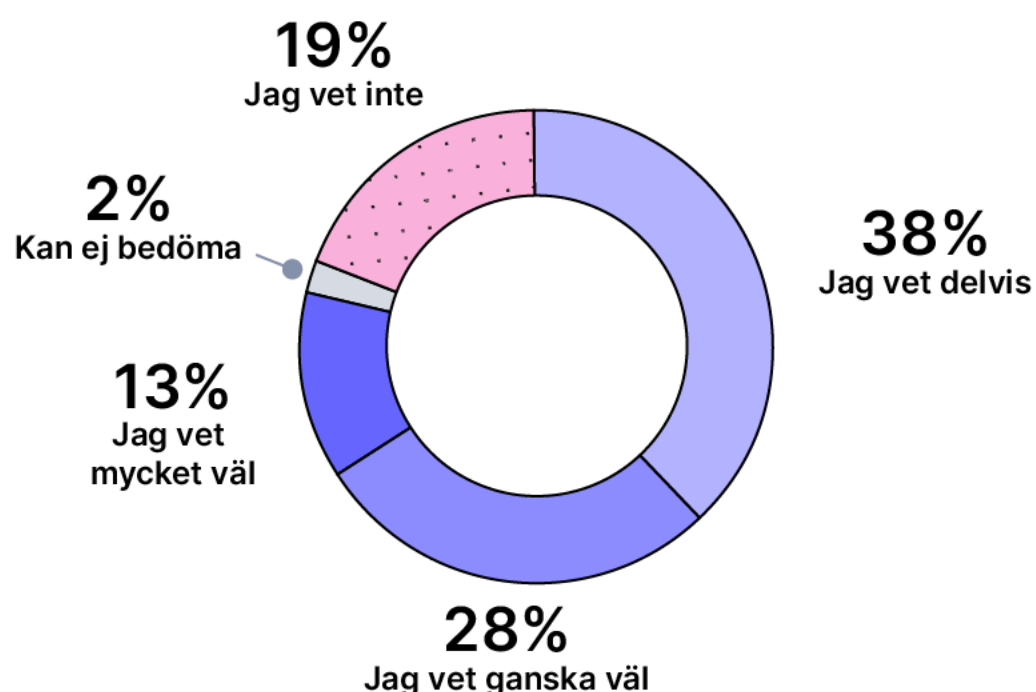
Hur ofta har du misstänkt följande slags försummelse för god vetenskaplig praxis i din verksamhetsmiljö under de senaste fyra åren?

Figur 9. Misstankar om försummelse av god forskningspraxis

Om du misstänker att god vetenskaplig praxis har kränkts, vet du hur du ska gå till väga för att misstanken ska undersökas korrekt?

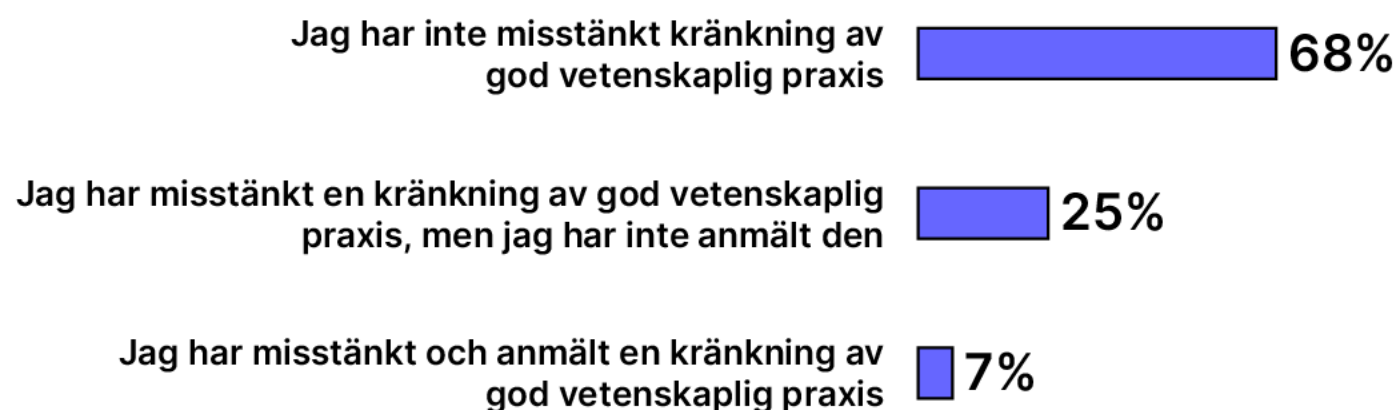
(N=1010)

Figur 10. Uppgifter om korrekt undersökning av misstankar om GVP-kränkning

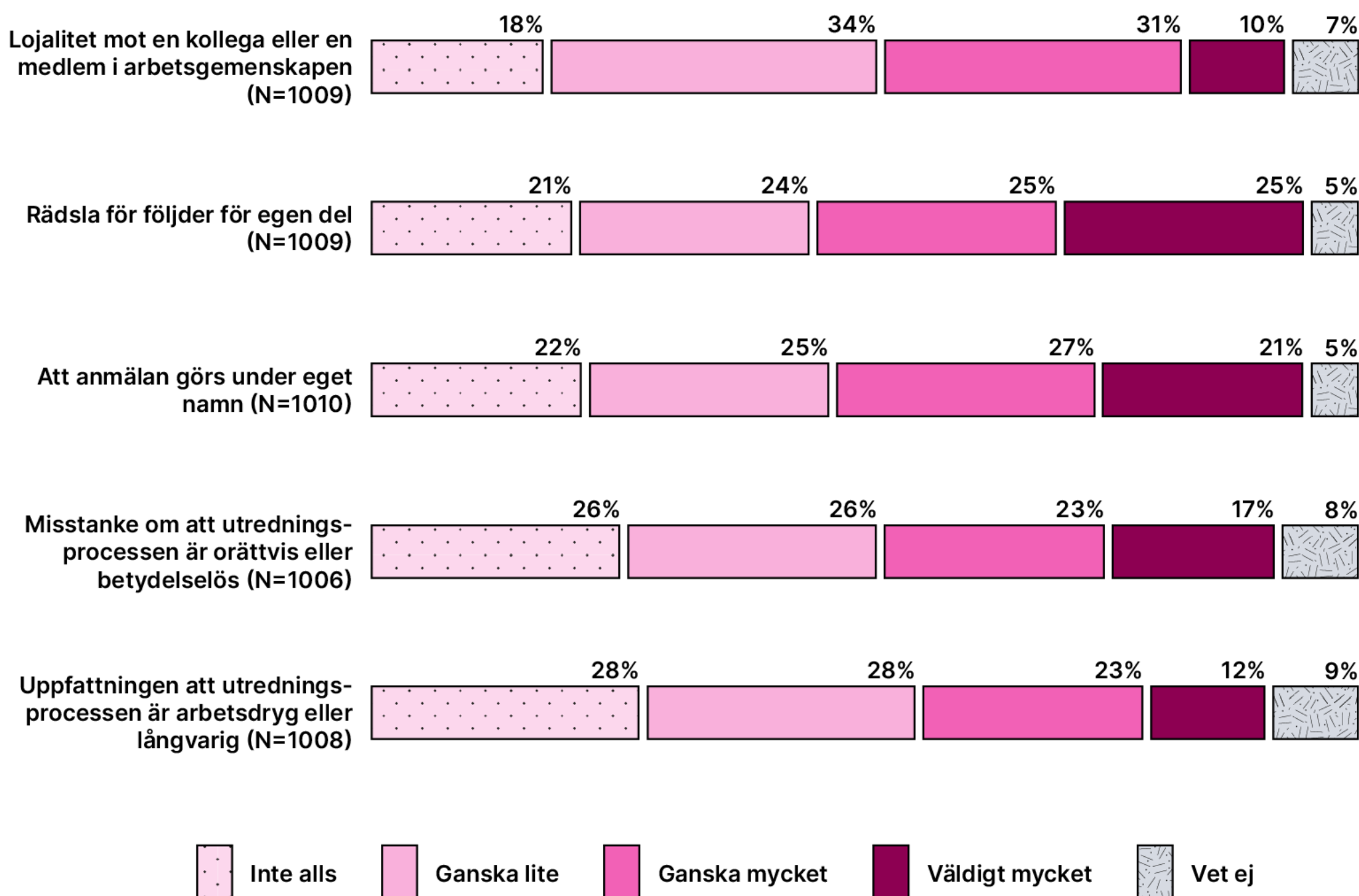
Har du under de senaste fyra åren misstänkt och anmält en GVP-kränkning?

(N=1009)

Figur 11. Anmälan on GVP-kränkning

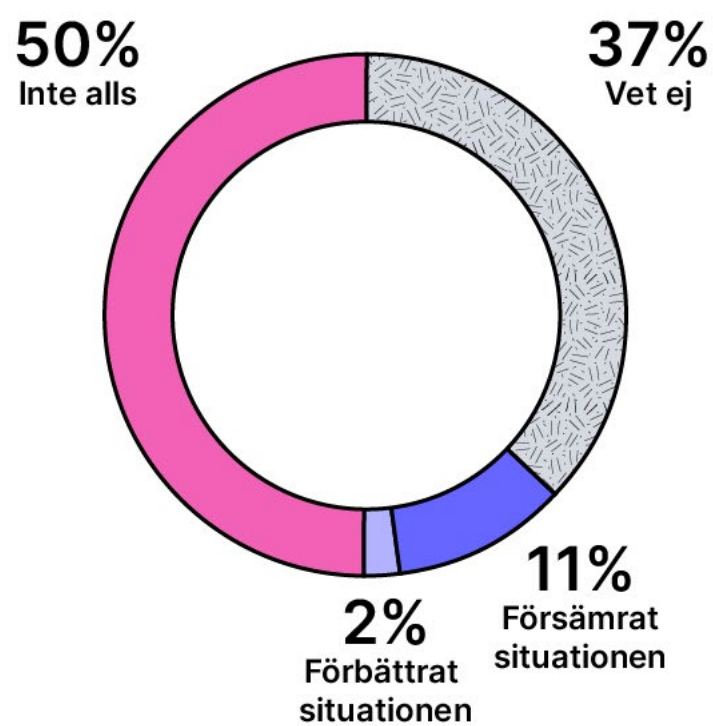
Hur mycket skulle följande hindra dig från att göra en anmälan om du misstänkte en GVP-kränkning?

Figur 12. Hinder för anmälan om kränkning av god vetenskaplig praxis

Hur anser du att coronapandemin har påverkat iakttagandet av god vetenskaplig praxis i din egen verksamhetsmiljö?

(N=1009)

Figur 13. Synen på coronapandemins inverkan på god vetenskaplig praxis

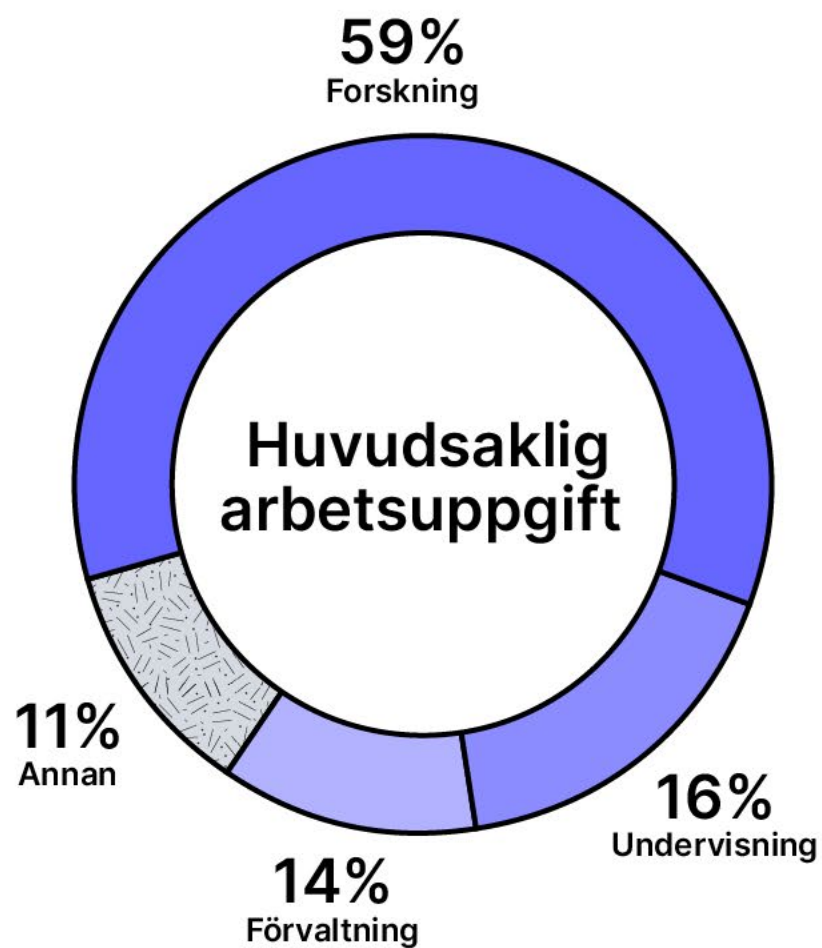
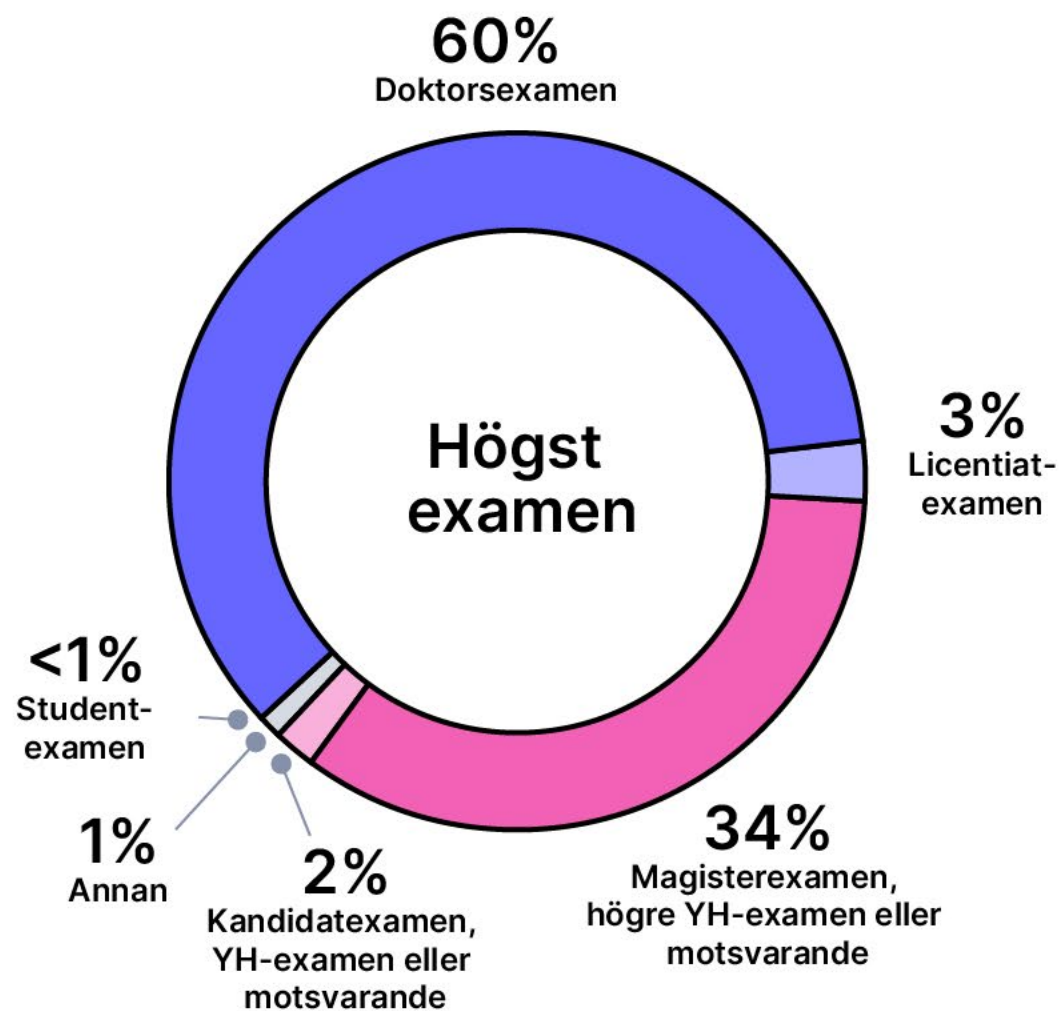
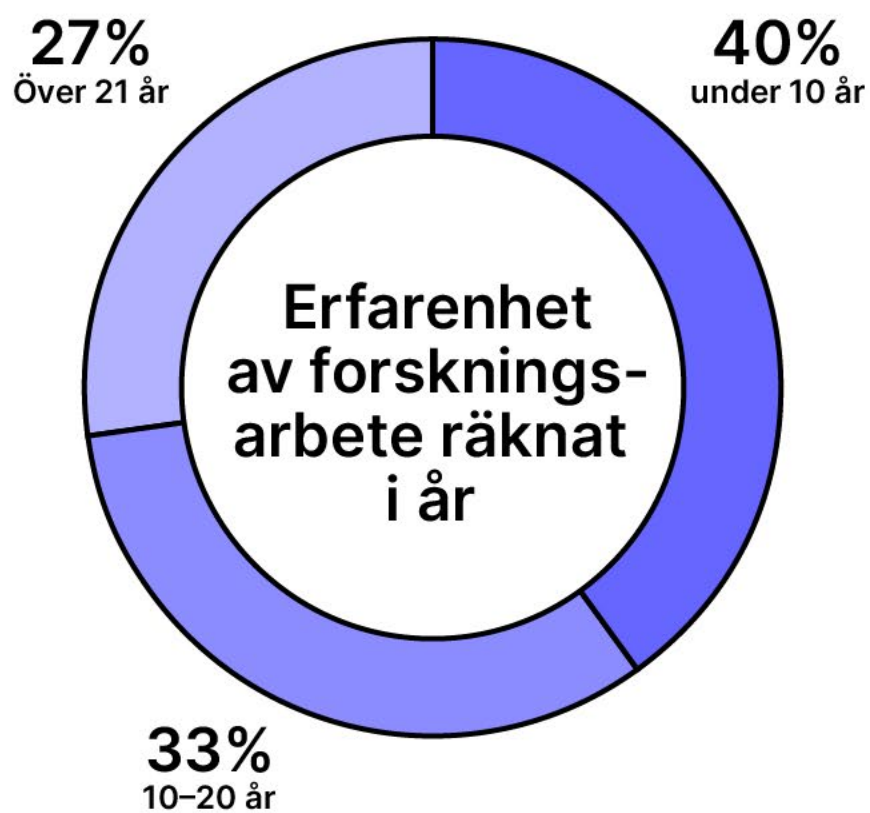
Bakgrundsinformation om respondenterna

Vilken vetenskapsgren representerar du i din nuvarande arbetsuppgift och/eller i din forskning?

(N=1099)

Figur 14. De vetenskapsgrenar som respondenterna representerar

Figur 15. Bakgrundsinformation om respondenterna. I varje figur N=1099.

FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN